

Arts en recht

Euthanasie (Slot)

Uitspraak Arrondissementsrechtbank te Haarlem, 4 april 1986

Dit betreft hetzelfde euthanasiegeval als de vorige week gepubliceerde tuchtrechtelijke uitspraak. Met name bij het oordeel over de pijnbestrijding verwijst de rechtbank ook naar de uitspraak van het Amsterdamse tuchtcollege (dat onderdeel van de uitspraak is overigens nog niet gepubliceerd, gezien het hangende hoger beroep bij het Centraal Medisch Tuchtcollege). Evenmin als het tuchtcollege accepteert de rechtbank het verweer van de raadsman van verdachte, dat erop neer komt dat dubbele berechting niet 'fair' is. Voorts is de rechtbank van mening dat euthanatisch handelen door artsen in beginsel onder de werkingsfeer van het strafrecht valt.

De rechtbank acht het niet aannemelijk dat er bij de patiënte van verdachte sprake was van een ernstig en uitdrukkelijk verlangen naar een actieve ingreep, gericht op beëindiging van het leven. Evenmin verkeerde verdachte in een noodtoestand, aangezien naar de mening van de rechtbank (en het tuchtcollege) de alternatieven, zoals het uit haar coma laten bijkomen van de patiënte of het in coma houden van patiënte, waarna zij waarschijnlijk binnen betrekkelijk korte tijd aan de te verwachten complicaties rustig had kunnen overlijden, onvoldoende waren benut.

Van groot belang is het onderscheid dat de rechtbank aanbrengt tussen een levensbeëindigende handeling op grond van een kenbaar gemaakte wens dat het leven ten einde zal lopen (= moord) en het uitdrukkelijk verzoek dat het leven door een actieve ingreep wordt beëindigd (= euthanasie). Door medici wordt dit onderscheid in de praktijk wellicht niet altijd exact uitgesponnen, maar de grenzen worden – terecht – zeer nauwkeurig gelegd bij de toetsing van levensbeëindigend handelen. Het vereiste collegiaal overleg – waar in casu niet aan was voldaan – had naar de mening van de rechtbank uitglijden kunnen voorkomen.

De rechtbank acht moord bewezen verklaard en legt een veroordeling op tot gevangenisstraf voor de tijd van één week voorwaardelijk met een proeftijd van zes maanden. Bij het bepalen van de strafmaat acht de rechtbank het van belang dat verdachte deze aangelegenheid

zelf in alle openheid ter toetsing naar buiten heeft gebracht en dat verdachte heeft gehandeld uit mededogen voor en in oprecht vermeend belang van zijn patiënte. Ondanks het feit dat strafrechtelijke doeleinden als vergelding en speciale preventie hier nauwelijks een rol spelen, meent de rechtbank toch tot strafoplegging te moeten overgaan, omdat anders de suggestie zou kunnen worden gewekt dat de rechtbank indirect, namelijk door geen of slechts een symbolische straf op te leggen, de beslissing van het Openbaar Ministerie in deze zaak tot vervolging over te gaan bekritiseert.

Deze motivering mag als curieus worden betiteld! Alsof het al dan niet opleggen door de rechtbank van een straf een waardeoordeel inhoudt over het vervolgingsbeleid van het Openbaar Ministerie. De mogelijke politieke implicaties van de euthanasiediscussie hebben wellicht meer invloed op de rechterlijke macht dan menig rechter zal willen toegeven. Een ieder heeft in het strafproces zijn eigen bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Een dergelijke motivering van de strafmaat doet geen recht aan de eigen verantwoordelijkheid van de onafhankelijke rechter.

Tegen het vonnis is door geen van beide partijen hoger beroep aangezet.

Mw. Mr. W. R. Vroom-Kastelein
Prof. Dr. J. C. van Es

De rechtbank heeft het volgende overwogen (post alia, *Red.*):

ONTVANKELIJKHEID OFFICIER VAN JUSTITIE

De raadsman heeft betoogd dat de beslissing om in deze zaak tot vervolging over te gaan, als zeer onredelijk moet worden aangemerkt, omdat enerzijds verdachte ter zake van zijn handelen ten opzichte van zijn patiënte reeds tuchtrechtelijk is vervolgd en anderzijds, waar de samenleving er niet in slaagt het vraagstuk van de euthanasie tot een oplossing te brengen, zij zich zou behoren te onthouden van vervolging van verdachte, die zich in zijn handelen uitsluitend heeft laten leiden door zijn goede bedoelingen ten opzichte van zijn patiënte.

De rechtbank verwerpt dit impliciet op niet-ontvankelijkheid van de Officier van Justitie gerichte betoog. De omstandigheid dat ver-

dachte tuchtrechtelijk is vervolgd en inmiddels bestraft staat niet in de weg aan de bevoegdheid van het Openbaar Ministerie om tot vervolging over te gaan. Juist in deze materie, waar het nog niet mogelijk is gebleken tot een nadere wettelijke regeling te komen, is het begrijpelijk en aanvaardbaar dat de Officier van Justitie in gevallen waarin hij meent dat de in de rechtspraak ontwikkelde voorwaarden waaraan thanatisch handelen moet voldoen, wil de betrokken arts van vervolging vrijwaard blijven, niet vervuld zijn, tot strafvervolging overgaat. De Officier van Justitie is derhalve in zijn vervolging ontvankelijk.

BEWEZENVERKLARING

Wettig en overtuigend is bewezen dat verdachte het primair ten laste gelegde feit heeft begaan, met dien verstande dat hij in de periode van 30 tot en met 31 december 1983 in de gemeente Zaanstad, opzettelijk en met voorbedachte rade, patiënte van het leven heeft beroofd, hebbende hij alstoen aldaar, nadat hij haar een injectie met plusminus 20 milligram morfine en een injectie met plusminus 20 milligram morfine en 2 ampullen valium had toegediend, opzettelijk en na kalm beraad en rustig overleg daartoe, patiënte een injectie met plusminus 80 milligram morfine en 2 ampullen atropine en een injectie met plusminus 20 milligram alloferine toegediend, waardoor zij is overleden.

Hetgeen primair meer of anders is ten laste gelegd dan hierboven bewezen is verklaard, is niet bewezen. Verdachte dient hiervan te worden vrijgesproken.

BEWIJS

Bewijsmiddelen

De rechtbank acht wettig en overtuigend bewezen, dat verdachte het bewezenverklaarde heeft begaan, op grond van de feiten en omstandigheden, die zijn vervat in de volgende bewijsmiddelen.

Verklaring verdachte

De verdachte heeft ter terechtzitting, zakelijk weergegeven, onder meer verklaard:

Op 31 december 1983 heb ik in een bejaardenhuis te Koog aan de Zaan, gemeente Zaanstad, patiënte die toen in coma lag, desbewust een injectie met plusminus 80 milligram morfine en 2 milligram atropine en daarna een injectie met plusminus 20 milligram alloferine, toegediend, opdat zij ten gevege van die injecties zou overlijden; meteen nadat ik haar de injectie met alloferine had toegediend is zij daar toen overleden. De dag tevoren had ik haar ter

verdooving van de pijn die zij had ten gevolge van een val, eerst een injectie met plusminus 20 milligram morfine en vervolgens, toen deze injectie na verloop van een minuut of 20 tot 30 nog niet bleek te helpen, een injectie met plusminus 20 milligram morfine en 2 ampullen valium toegediend, waarna zij in coma raakte, wat mijn bedoeling was.

Op 31 december 1983 heb ik in het bejaardenhuis waar zij in coma lag, met haar beide zoons, haar zuster, alsmede de verpleegkundige/adjunct-directrice van het bejaardenhuis, uitvoerig overleg gepleegd over de mogelijke alternatieven ten aanzien van de behandeling van patiënte. Eerst nadat wij het erover eens waren geworden dat de beste oplossing was haar leven te beëindigen, heb ik haar beide eerstvermelde injecties toegediend.

Proces-verbaal no. 0001/1984 d.d. 4 januari 1984 van de Gemeentepolitie te Zaanstad

Bovengenoemd proces-verbaal op ambtseid opgemaakt door G. J. Kaper en J. Tolsma, respectievelijk brigadier en hoofdagent-rechercheur van Gemeentepolitie te Zaanstad, houdt, zakelijk weergegeven, in als relaas van eigen verrichting, waarneming en bevinding van verbalisanten:

Op zaterdag 31 december 1983 werd telefonisch aan het bureau van politie te Zaandam, door de gemeentelijke lijkschouwer medegedeeld dat er een onnatuurlijk overlijden had plaatsgevonden in het bejaardenhuis, gemeentete Zaanstad.

Ter plaatse gekomen namen wij het lijk in beslag en na overleg met de Officier van Justitie te Haarlem is het lijk vervoerd naar het mortuarium van het Julianaziekenhuis te Zaandam. Wij hebben het stoffelijk overschot in het verzorgingshuis getoond aan huisarts. Hij verklaarde ons ieder voor zich: 'Het stoffelijk overschot dat u mij toont is het stoffelijk overschot van patiënte. Op maandag 2 januari 1984 is sectie verricht door de patholoog-anatoom.

Deskundigenverslag nr. 84005/V001 d.d. 14 februari 1984 van het Gerechtelijk Geneeskundig Laboratorium van het ministerie van Justitie.

Bovengenoemd verslag, opgemaakt door dr B, arts en patholoog-anatoom, als beëdigd deskundige, houdt onder meer als samenvatting en conclusie van de door voornoemde deskundige verrichte schouwing in:

Het intreden van de dood bij patiënte, oud 93 jaren, kan worden verklaard door de geneesmiddelenoediening (morfine, valium en volgens opgave alloferine) op 31 december 1983.

KWALIFICATIE

Het ten laste van verdachte bewezenverklarde, levert op het navolgende misdrijf: moord.

BESPREKING VAN VERWEREN

De raadsman heeft in de eerste plaats een verweer ontleend aan artikel 55 lid 2 Wetboek

van Strafrecht. Hoewel aan verdachte het delict moord (artikel 289 Sr.) ten laste is gelegd, zou er bij de patiënte van verdachte sprake zijn geweest van een ernstig en uitdrukkelijk verlangen in de zin van artikel 293 Wetboek van Strafrecht. De omstandigheid dat tussen beide artikelen de verhouding bestaat als bedoeld in artikel 55 lid 2 Wetboek van Strafrecht, terwijl de Officier van Justitie heeft verzuimd het delict van artikel 293 Wetboek van Strafrecht (mede) ten laste te leggen, brengt mee dat verdachte moet worden ontslagen van rechtsvervolgning.

Dit verweer faalt reeds op grond van het feit dat de rechtbank bewezen noch aannemelijk acht dat er bij de patiënte van verdachte sprake was van een ernstig en uitdrukkelijk verlangen naar een actieve ingreep, gericht op beëindiging van haar leven.

Om dezelfde reden moet het in dit verweer besloten liggend beroep op een strafvermindingsgrond worden verworpen: niet alleen is niet aannemelijk geworden dat er bij de patiënte zodanig ernstig en uitdrukkelijk verlangen leefde, maar zelfs is niet onaannemelijk dat zij tegen een actieve ingreep was gekant. De rechtbank verwijst hierbij naar hetgeen zij opmerkt in de overwegingen omtrent de straf (9.3).

De raadsman heeft voorts een beroep gedaan op noodtoestand. Verdachte zou hebben gehandeld in een situatie, die naar objectief medisch inzicht directe euthanasie rechtvaardigde; die situatie was in strafrechtelijke zin aan te merken als noodtoestand. Op grond hiervan zou eveneens ontslag van rechtsvervolgning moeten volgen.

De rechtbank verwerpt dit verweer. Naar haar oordeel is bij het onderzoek ter terechtzitting niet aannemelijk geworden dat verdachte ten tijde van het toedienen van de beide dodelijke injecties in een zodanige situatie verkeerde dat hij, naar objectief medisch inzicht, geen andere keus had dan het toen toedienen van die injecties. Als mogelijke alternatieven kunnen worden genoemd:

a. Het uit haar coma laten bijkomen van patiënte, teneinde met haar te bespreken of zij haar leven door een actieve ingreep wilde laten beëindigen, danwel of zij, wederom in coma gebracht, het overlijden wilde afwachten.

In dit verband merkt de rechtbank op dat, anders dan verdachte bij het overleg op 31 december 1983 als zijn mening te kennen heeft gegeven, dit laten bijkomen niet op een marteling van patiënte hoefde neer te komen. Uit de beslissing van het Medisch Tuchtcollege te Amsterdam van 6 mei 1985 kan immers niet anders worden opgemaakt dan dat destijds mogelijkheden tot effectieve pijnbestrijding bekend en beschikbaar waren.

b. Het in staat van coma houden van de patiënte, waarna zij, naar eigen zeggen van verdachte (welk inzicht wordt bevestigd door de brief van Dr. J. Zeldenrust van 12 januari 1984), binnen betrekkelijk korte tijd aan te verwachten complicaties rustig had kunnen overlijden.

Geen van beide alternatieven behoefde te leiden tot haar (verdere) ontluistering of tot vergering van haar lijden, terwijl alternatief b, mede gelet op de betrekkelijk korte tijd waarbinnen het natuurlijk overlijden van de patiënte te verwachten was, geenszins in de weg hoefde te staan aan haar waardig overlijden. In dit verband merkt de rechtbank op dat juist bij het bepalen van de mogelijke alternatieven en het vervolgens afwegen daarvan, collegiaal overleg een wezenlijk element in het gehele besluitvormingsproces had kunnen vormen. Dit klemt in de onderhavige zaak te meer, nu verdachte bij een en ander is uitgegaan van een onjuiste diagnose, te weten een dijbeenhalsfractuur. Het beroep op noodtoestand gaat, gelet op het voorgaande, niet op.

Ten overvloede voegt de rechtbank hieraan nog toe, dat verdachte zich zelf in de door hem als noodtoestand geschetste situatie heeft gebracht. Verdachte had, alvorens de patiënte in staat van coma te brengen, zich behoren te realiseren dat hij zich hiermede op een pad zou begeven dat wellicht onomkeerbaar was; zulks had hem ertoe moeten brengen patiënte te wijzen op de consequenties die het in coma brengen mogelijkerwijs zou hebben en tevens de mogelijkheid van actieve euthanasie met haar te bespreken. Bij het onderzoek ter terechtzitting is aannemelijk geworden - verdachte stelt dat de patiënte toen rustig en helder was - dat deze mogelijkheid reëel aanwezig was.

De raadsman heeft tenslotte een beroep gedaan op de zogenaamde medische exceptie. Het beroepsrecht van de arts zou meebrengen dat hij eerst dan strafbaar is, wanneer de motieven die aan zijn optreden ten grondslag liggen niet meer van medische aard zijn en hij de regels van zijn beroep met voeten heeft getreden. Aangezien verdachte, hoewel aan zijn handelen wellicht onzorgvuldigheden kleven, bedoelde grenzen niet heeft overschreden, dient hij van rechtsvervolgning te worden ontslagen.

De rechtbank verwerpt ook dit verweer. De rechtbank stelt voorop dat naar haar oordeel naar geldend recht, de door de raadsman voorgestane interpretatie van de zogenaamde medische exceptie niet kan worden erkend. Deze erkenning zou immers meebrengen dat het medisch handelen van de arts in beginsel buiten de werking van de strafwet zou vallen. Ten overvloede wijst de rechtbank erop dat, blijkens eerder gemelde beslissing van het Medisch Tuchtcollege te Amsterdam, verdachte zich schuldig heeft gemaakt aan zodanige overschrijding van de medisch aanvaarde normen, dat hem de maatregel van berisping is opgelegd. Daarmede zou een beroep op deze zogenoemde medische exceptie reeds stranden.

STRAFBAARHEID VAN VERDACHTE

Verdachte is strafbaar voor hetgeen te zijnen laste bewezen is verklaard, nu omstandigheden die zijn strafbaarheid zouden uitsluiten, niet aannemelijk zijn geworden.

OVERWEGINGEN OMTRENT DE STRAF

Hoewel het bewezen verklaarde feit juridisch als moord moet worden gekwalificeerd, stelt de rechtbank voorop dat in het onderhavige geval iedere associatie ontbreekt met het begrip moord, zoals dat in de normale omgangstaal wordt gebezigd.

In dit proces is immers komen vast te staan dat verdachte heeft gehandeld uit mededogen voor, en in het oprecht vermeende belang van zijn patiënte. Niettemin kan de handelwijze van verdachte, zoals hierboven bij de behandeling van de verweren reeds naar voren is gekomen, de toets der kritiek niet doorstaan, zodat behalve van een strafbaar feit ook sprake is van een strafbare dader.

De kern van het verwijt dat aan verdachte moet worden gemaakt, komt – kort samengevat – hierop neer, dat hij zich onvoldoende rekenschap heeft gegeven van het essentiële verschil tussen de kenbaar gemaakte wens dat het leven ten einde zal lopen en het uitdrukkelijk verzoek dat het leven door een actieve ingreep wordt beëindigd.

In het hier aan de orde zijnde geval ging het om een bejaarde vrouw van 93 jaar, die de verdachte goed, en al ongeveer vijfentwintig jaar kende. Zij was in toenemende mate bedlegerig en had veel lichamelijke klachten, als arthrotische pijnen, hart- en blaasklachten, afnemend gezichtsvermogen en slechter wordend gehoor. Tot het einde van haar leven bleef zij echter volkomen helder van geest. Het was voor haar naaste familie en de verzorgsters/verpleegkundigen van het bejaardenhuis, waar zij verbleef, duidelijk dat zij, zowel lichamelijk als geestelijk, leed onder haar kwalen. Aan haar directe omgeving liet zij regelmatig merken dat zij geen zin meer had in haar leven en dat zij het liefst niet meer uit haar slaap zou ontwaken. Ook tegenover verdachte heeft zij zich meermalen in die zin uitgelaten. Voorts weigerde zij alle levensverlengende medicijnen en maatregelen. Toch heeft zij nimmer om actieve euthanasie gevraagd, ook al heeft verdachte – naar hij verklaart – dit onderwerp enkele malen met haar besproken, voor het laatst nog op 28 december 1983. Bij de rechter-commissaris zegt verdachte het volgende beeld van deze gesprekken te hebben bewaard: 'Patiënte was een vrouw met veel klachten, waarvan zij vond dat ze die moest dragen; voor euthanasie was het nog niet zover'. Naar het oordeel van de rechtbank bestaat er evenwel niet geringe twijfel of deze, door verdachte als zeer moedig omschreven vrouw, ooit zelf om actieve levensbeëindiging zou hebben gevraagd. Deze twijfel vindt, naast de hierboven weergegeven verklaring van verdachte zelf, onder meer voedsel in de tegenover de rechter-commissaris afgelegde verklaringen van de volgende, aan het bejaardenhuis verbonden personen:

a) De bejaardenverzorgster mevrouw H: patiënte was ook erg gelovig . . . Zij was van de overtuiging dat dit lijden voor haar voorbestemd was en dat zij dat daarom moest dragen.'

b) De verpleegkundige mevrouw O (die ook betrokken was bij het gesprek, waarbij uitein-

delijk besloten is over te gaan tot actieve euthanasie): 'Voor zover ik haar ken – en ik geloof dat ik haar goed ken – was haar geloof een belemmering om voor actieve euthanasie te zijn.'

Verdachte zegt zich, nadat hij op 30 december 1983 bij zijn patiënte was geroepen (die toen bleek te zijn gevallen en zeer veel pijn had) te hebben laten leiden door haar verzoek om haar 'bewusteloos te spuiten' toen de eerste pijnstillende injectie niet het gewenste resultaat opleverde. Verdachte verklaart in de mening te hebben verkeerd dat dit verzoek hem 'carte blanche' gaf te handelen zoals hij tenslotte heeft gedaan.

De rechtbank acht dit een niet door de omstandigheden te billijken invulling van een niet uitgesproken mening of verzoek van de patiënte. Zoals hierboven aangegeven was juist plaats voor grote twijfel of een actief ingrijpen wel overeenkomstig haar wens was. Aangenomen moet worden dat het destijds door verdachte niet onderkende verschil tussen de kenbaar gemaakte wens dat het leven een einde zal nemen en het uitdrukkelijk verzoek tot een actieve ingreep gericht op levensbeëindiging, oorzaak is geweest dat verdachte – hoewel naar eigen zeggen op de hoogte van de stand van de discussie inzake euthanasie en de voorwaarden waaraan tenminste moest zijn voldaan om van vervolging gevrijwaard te blijven – onvoldoende oog heeft gehad voor de bestaande alternatieven. Daar komt bij dat hij verzuimd heeft collegiaal overleg te plegen, waartoe in casu alle aanleiding bestond, nu hij zelf de patiënte na haar val op 30 december 1983 slechts zeer oppervlakkig had onderzocht en zelfs zijn eigen, onjuiste diagnose – dijbeenfractuur – niet zonder meer tot de conclusie kon leiden dat de patiënte in een terminaal stadium was aangeland. Bovendien had hij kunnen en moeten beseffen dat hijzelf zodanig nauw was betrokken bij het lot en lijden van deze patiënte, dat een objectief medisch oordeel van iemand die in geen enkel opzicht enige band met de patiënte had, hier niet alleen dringend gewenst, maar zelfs noodzakelijk was geweest. In dit verband acht de rechtbank het in het gesprek betrekken van de aan het bejaardenhuis verbonden verpleegkundige, mevrouw O, bepaald ontoereikend. Zodoende heeft verdachte door een daarop gerichte handeling het leven beëindigd van iemand, die daartoe niet het uitdrukkelijke, ondubbelzinnige verlangen te kennen had gegeven; daarbij bovendien voorbijgaand aan een aantal van de hiervoor bedoelde voorwaarden, zoals die toen reeds geformuleerd en aan verdachte bekend waren.

Bij het bepalen van de strafmaat is van belang dat deze aangelegenheid door verdachte in alle openheid ter toetsing naar buiten is gebracht, terwijl hij voorts zijn volle medewerking heeft gegeven aan het langdurige en voor hem ongetwijfeld reeds zeer belastende onderzoek, dat tenslotte niet alleen heeft geresulteerd in de onderhavige strafzaak, maar ook in een behandeling en veroordeling door het Medisch Tuchtcollege te Amsterdam, waarbij dezelfde

feiten aan de orde zijn geweest, zij het dat deze aan andere normen zijn getoetst.

Voorts is – zoals reeds in de aanhef van dit hoofdstuk aangestipt – boven iedere twijfel verheven dat verdachte de wens, zijn patiënte een nog verder toenemend lichamelijk en geestelijk lijden te besparen, tot richtsnoer van zijn handelen heeft gemaakt. Hoewel strafrechtelijke doeleinden als vergelding en speciale preventie hier nauwelijks een rol spelen, acht de rechtbank het niet passend voor dit subjectief goed bedoelde, doch niettemin duidelijk normoverschrijdend handelen, te volstaan met een schuldigverklaring zonder toepassing van straf, danwel met een volstrekt symbolische strafoplegging. Van een dergelijke beslissing zou immers de suggestie kunnen uitgaan dat de rechtbank indirect de beslissing van het Openbaar Ministerie, om in deze zaak tot vervolging over te gaan, bekritiseert. Vooral ter onderstreping van de thans in brede kring aanvaarde criteria, waaraan medische thanatische handelingen moeten voldoen wil de arts van vervolging gevrijwaard blijven, wenst de rechtbank een zodanige indruk nadrukkelijk te vermijden.

Eén en ander tegen elkaar afwegend en rekening houdend met de persoonlijke omstandigheden van verdachte, zoals die bij het onderzoek ter terechtzitting naar voren zijn gekomen, is de rechtbank van oordeel dat een *voorwaardelijke gevangenisstraf van een week, met een korte, doch niet symbolische proeftijd zoals hierna te bepalen*, aan verdachte behoort te worden opgelegd.

Toepasselijke wetsartikelen

De op te leggen straf berust op de artikelen 14a, 14b, 289, van het Wetboek van Strafrecht.

BESLISSING

De rechtbank verklaart het primair ten laste gelegde bewezen, zodanig als hierboven onder 'Bewezenverklaring' is beschreven. Verstaat dat het aldus bewezenverklaarde oplevert het onder 'Kwalificatie' vermelde strafbare feit. Verklaart verdachte deswege strafbaar en veroordeelt hem tot een gevangenisstraf voor de tijd van *een week*.

Beveelt dat deze gevangenisstraf niet zal worden ten uitvoer gelegd, tenzij de rechtbank later anders mocht gelasten, op grond dat de veroordeelde zich vóór het einde van een proeftijd, die hierbij wordt bepaald op *zes maanden*, aan een strafbaar feit heeft schuldig gemaakt of zich op andere wijze heeft misdragen.

Verklaart niet bewezen hetgeen aan verdachte primair meer of anders is ten laste gelegd dan hierboven bewezen is verklaard, en *spreekt hem daarvan vrij*.

Dit vonnis is gewezen door Mr. Van Daalen, als voorzitter, Mr. Schreuder en Mr. Stolwijk, als rechters, in tegenwoordigheid van de griffier Mr. Kuitert, en is uitgesproken ter openbare terechtzitting op 4 april 1986. □